

Kalandok a Karib-tengeren

A lengyel jegy csak bizonyos légitársaságok járataira volt érvényes, például a szovjet Aeroflotra. (Mennyi rég elfeledett elnevezés!) Moszkvai kitérő után az írországi Shannon repülőterén szálltunk le, ahol volt időnk egy jó Guinness-sörre, majd indultunk tovább Havannába. Az akkori hivatalos Kuba Amerika-ellenességére jellemző volt, hogy olyan repülő nem szállhatott le az országban, amelyik azt megelőző állomásként az USA-ban landolt. Egy másik magyar búvárcsapat moszkvai gépe kanadai megállást követően érkezett Havannába. A furcsa korlátozás a hajóforgalomra is vonatkozott. Mesélték, hogy valahol a tengerben egy tábla is állt Amerika partjai felé fordítva, rajta felirat: Mi sohasem adjuk meg magunkat! Az útmenti plakátok is a szocialista építés szolgálatában álltak, rajtuk Fidel Castro jelszava: Socialismo o muerte! Szocializmus vagy halál!

Búvártársunk, Miklós már az elutazás előtt beszerzett egy spanyol nyelvkönyvet, amiből a hosszú repülőút alatt egyetlen mondatot tanult meg. A gond ott kezdődött, amikor frissen szerzett tudását már a repülőtéren ellenőrzésen csillogtatni akarta. Az egész csoportot megelőzve a hivatalos szervhez fordult és megszólalt: Comprendo español. Spanyolul ugyan nem tudott, de úgy gondolta, román nyelvismerete mellé ennél a mondatnál nem is lesz többre szüksége. Szerencsére később egy német búvárbázisról merültünk és nyelvi gondjainkkal nem kellett Miklóshoz fordulni. Nyelvtelhetségének köszönhetően valószínűleg azt is tökéletesen értette, mikor később a kubai merülésvezető, Francisco kérte, ne gyűjtögessünk, ne tördeljük a korallokat. Miklós annyiban méltatta a kérést, hogy látványosan nem hozott ki semmit, még a tűzkorallt is neoprénruhája alá rejtette. Amikor az eset után bármilyen összefüggésben Miklós szóba került, Francisco a nevének említése helyett csak heves vakarózást imitálva utalt rá, kire is gondol.

Korábban soha életemben nem búvárkodtam. Maszkom ugyan volt, de uszonyt Kubában vettem fel először, a felszerelést pedig elindulás előtt épp hogy kipróbáltam egy kis barlangi tóban. Az egyenlítés és a műszerek kezelése nem jelentett gondot, de a szabályos uszonyos úzás helyett kezdetben jókat „bicikliztem” a víz alatt. Első alkalommal a Debreceni Búvárklub akkori vezetőjével, Czakó Lacival merültünk 15 méter mélyre. Az aljzat homokos volt, letérdeltünk. Laci ott a víz alatt tanította meg a maszk víztelenítését és a reduktorcserét. 30-40 centis angyalhalak vettek körül, a maszkomat kezdték csipkedni. Még semmit nem tudtam a búvárkodásról, de máris beleszerettem. Egyedül voltam kezdő, a többiek nagyrészt a klub ipari búvármunkáin dolgoztak. Volt mit bepótolni. Másnap délelőtt már 50 méter mélyre merültünk, ahol csak a függőleges falba kapaszkodva tudtam megállni. Ki gondolta volna, hogy a dzsekettbe ennyi levegő kell! A palackom általában olyan hamar kiürült, hogy a zsilipeléssel nem kellett bajlódnom. Nagyobb mélységek után találomra ugyan megálltam három méteren néhány percre, de búvárcomputere ekkor

közülünk még senkinek nem volt, a merülési táblázattal pedig csak később, a tanfolyamon ismerkedtem meg.

Hajónk, a vasbetonból öntött Ferrocemento nap mint nap szállította a magyar, német és osztrák búvárokból álló csapatot a szállodából a merülőhelyekre. Egy hét után úgy éreztem, eljött az idő, hogy életem első víz alatti fotóit elkészítsem. Volt nálunk egy kis kompakt gép, befűztem egy diát és elindultam. A társaimat elég hamar szem elől tévesztettem, de ez akkor a legkevésbé sem zavart. Fotóztam jobbra-balra, kergettem a színes halakat. Még a víz alatt eszembe jutott, úgy el fogok tévedni, mint Jancsi és Juliska. Nem baj, gondoltam, majd fent visszaúszok a hajóhoz. Elfogyott a film, a levegőm is fogytán volt, a felszínre emelkedtem. Hát vízfelszín aztán volt bőven, csak hajó nem. A kicsi, félméteres hullámok ellenére minden irányban csak a tengert láttam. Amikor egyszer jobban ki tudtam emelkedni, a távolban apró árboccsúcsot vettem észre. Nyertem, már csak úszni kell! Aki próbált már neoprén ruhában, üres palackkal a hátán egy-két kilométert a felszínen úszni, tudja, milyen kellemes percek vártak rám. Az árboc viszont szerencsére rendületlenül közeledett. Fél óra telhetett el, mire odaértem. Ekkor jöttem rá, ez ugyan nem a mi hajónk, mégis éppen jó helyen horgonyzott, mert innen már látszott a közelben ringatózó Ferrocemento.

Az esetből sokat tanultam. Évek múlva Horvátországban az egyik búvárhajó kapitánya említett egy szép merülőhelyet, de azt mondta, nagyon sokat kell a 30 méteres fenéken úszni a letörésig, aztán meg vissza, úgyis eltévedünk és a zsilipelésre sem marad elég levegőnk. Többen elindultunk, de végül rajtam kívül mindenki visszafordult. A fenék felett haladtam, néztem az iránytűt. Bőven maradt levegőm a falhoz, visszafelé pedig öt méter mélységben úsztam, egyik karomon az iránytűt, másikon a computert figyelve. A módszer áramlásmentes vízben nagyon célravezető. Mire lejárt a dekompresszió ideje, majdnem lefejeltem a hajót.

A Kubába látogató kelet-európai turistáknak az olcsó repülőjegy mellé még egy bónusz dukált, ezt pedig úgy hívták, certificado. A "szerti" alatt egy pénzpótló papírt kell érteni, amit nálunk a Nemzeti Bankban lehetett vásárolni. Ára a dollár akkori hivatalos árfolyamának egyötödébe sem került (egy certificadot 13 forintért vásároltunk), ezért viszont Kubában egy dollár értékű szolgáltatás járt. Használtuk hotelben, étteremben, a búvárbázison, de még azt a három láda rumot is szertiért vásároltuk, ami – szégyen, nem szégyen – a merülések végére elfogyott. Szállodánk éttermében a reggeliért 3, a svédasztalos vacsoráért 10 certificadot kértek. Az étterem este 7-től 10-ig volt nyitva, ezalatt annyit ehettünk, amennyi belénk fért. A szépen terített asztalokon mindenki elé három kést, három villát és két kanalat tettek, mi pedig nem akartunk csalódást okozni, végül mindegyikkel ettünk valamit. Csak a kubaiakat sajnáltuk. Vajon nekik mennyi jut vacsorára?

1990 márciusa nem csak a búvárút miatt marad emlékezetes számunkra. Távollétünkben, de nem nélkülünk, ekkor zajlottak a rendszerváltást jelentő

szabad magyar választások. A választás napján a vacsoránál közülünk is mindenki leadta szavazatát. Ez természetesen sehova nem számított, de jól esett hazagondolni. A német hírekből elég hamar értesültünk az eredményekről. A kubaiak csak titokban mertek gratulálni. Mi elutazunk, de ők maradnak a "socialismo o muerte" hazájában.

A két hét hamar elszállt és mi is repülhettünk haza, pontosabban először Moszkvába. A repülőtéren hamar kiszúrták Péter poggyászát, akinek a dzsekettjében kis beépített tartalék palack volt. A határőr akkor sem nyugodott meg, amikor a röntgenkép alapos szemrevételezése után a kibontott csomagban a bomba alakú tárgyat a maga valóságában meglátta. Péter sem volt rest, teljes lelki nyugalommal nyitotta ki a 200 atmoszférás palack csapját, egyenesen az ülő határőr felé fordítva, aki ijedtében majdnem székestől felborult. Egyébként nem igazán értettem, mire a nagy aggodalom, mert ki kellett töltenünk egy vámpapírt, hogy van-e nálunk bomba, ikon, kábítószer, mennyi a pénzünk, tételesen, valutaként. Az orosz nyelvű papírt először alig értettük, a vámos mindenkinek egyenként elmondta, mit hova írjon. Hatan voltunk, az ötödik embernél a türelme már kezdett elfogyni. Hatodikként Miklós érkezett, akit aztán mindennek lehordott, hogy hány évig tanult ő orosz és még a betűket sem ismeri. Ez utóbbi megjegyzése valóban helytálló volt, a román iskolákban ugyanis nem oktatták kötelező jelleggel a szovjet elvtársak nyelvét.

A budapesti gép csak másnap indult, egy éjszakát Moszkvában töltöttünk, délután jobb híján bementünk a Vörös-térre. A metróban cigányasszony koldult. Mondott valamit oroszul, Miklós a kezébe nyomott 5 kopejkát – akkor éppen ennyibe került egy államilag agyondotált metrójegy. Legnagyobb meglepetésünkre az asszony ízes magyarsággal megszólalt: "Látszik, hogy magyarok vagytok. Fösvínyek vagytok!"

Hazaérkezésünk után félve adtam be a víz alatt készült diákat a fotólaborba. Vajon mennyi látszik rajtuk abból a csodálatos világból, aminek két hétig a részesei voltunk. Az előhívott filmet még nagyobb izgalommal vettem a kezembe, majd valósággal felugrottam örömben. Újra megelevenedett a Karib-tenger élővilága. Lenyűgöztek azok a képek, amit ma már amatőrnek is csak a legnagyobb jóindulattal lehetne nevezni. A fotóktól most megkímélem az olvasót, csak ízelítőként mutatok be néhányat, akkor azonban még vetítést is tartottam élményeimről. Éreztem, Kubában egy új szerelem kezdődött, no nem a szocializmus, hanem a bűvárkodás és a tenger élővilága iránt.